

Minister van Financiën
mr. W.B. Hoekstra MBA
Korte Voorhout 7
2511 CW DEN HAAG

Datum 7 mei 2018
Ons kenmerk MsRn-18042977
Pagina 1 van 4
Betreft Opvolging AFM en DNB inzake "motie-
Aukje de Vries"

Geachte heer Hoekstra,

Met deze brief informeren de Autoriteit Financiële Markten (AFM) en De Nederlandsche Bank (DNB) u over de uitvoering van de motie van het lid Aukje de Vries (VVD) over het onafhankelijker inrichten van de bezwaarprocedure bij de geschiktheidstoets van AFM en DNB, die naar aanleiding van het wetsvoorstel aanvullende maatregelen accountantsorganisaties door de Tweede Kamer is aangenomen.¹ Na een uiteenzetting van de achtergrond en strekking van de motie alsmede de relatie tussen de motie en het onderzoek van de commissie-Ottow, lichten wij graag toe hoe de AFM en DNB opvolging geven aan de aanbevelingen van deze commissie en daarmee aan de strekking van de motie-Aukje de Vries. Dit gaat onder meer om het aanstellen van externe deskundigen, het benoemen van een vertrouwenspersoon en het voorzien in een onafhankelijke voorzitter van de hoorcommissie in de bezwaarfase.

1 Achtergrond en strekking van de motie

Tijdens het plenaire debat van het wetsvoorstel aanvullende maatregelen accountantsorganisaties heeft het lid Aukje de Vries een motie ingediend met betrekking tot de geschiktheidstoets. Verwijzende naar een brief van de minister van Financiën op 31 januari 2017 over de rechtsbescherming van accountants(organisaties),² constateert De Vries dat de AFM en DNB werken met een onafhankelijke voorzitter, zonder inhoudelijke rol, bij de bezwaarprocedure voor de geschiktheidstoets.³ Voorts constateert zij dat andere landen meer externen betrekken in verband met de onafhankelijkheid. Met haar motie verzoekt De Vries de regering om "de bezwaarprocedure bij de AFM en DNB onafhankelijker in te laten richten door meer externen te betrekken bij de procedure".⁴

Toenmalig minister van Financiën Dijsselbloem gaf in reactie op de motie aan dat de Algemene wet bestuursrecht (Awb) de mogelijkheid biedt dat leden van buiten de organisatie worden aangesteld in een bezwaarcommissie, en dat hij om deze reden van mening was dat dit niet verder in de wet hoeft te worden gespecificeerd. Hij gaf aan dat wanneer

¹ Kamerstukken II 2016/17, 34 677, nr. 10.

² Kamerbrief 'Rechtsbescherming accountants en accountantsorganisaties', 31 januari 2017, Kamerstukken II 2016/17, 33 977, nr. 16.

³ DNB zal hierin binnenkort voorzien, zoals hieronder in de tekst wordt toegelicht.

⁴ Kamerstukken II 2016/17, 34 677, nr. 10.

Datum 7 mei 2018
Ons kenmerk MsRn-18042977
Pagina 2 van 4

de motie wordt aangenomen dit voor de AFM 'een serieus signaal' is en de AFM dit opnieuw kan wegen.⁵ Hij liet het oordeel over de motie aan de Tweede Kamer over. De Kamer heeft de motie aangenomen.

2 Motie-Aukje de Vries en relatie met onderzoek commissie-Ottow

De geschiktheidstoets is geen nieuw instrument en wordt al jaren toegepast bij het toetsen van de geschiktheid van dagelijks beleidsbepalers van financiële ondernemingen, zoals banken en verzekeraars. Er is brede steun in de financiële sector voor het doel en het belang van de toetsingen van bestuurders en commissarissen. Goede toetsing wordt gezien als een belangrijk instrument dat het lerend vermogen van de sector kan verhogen, zo stelde de commissie-Ottow in december 2016 vast in haar eindrapport.⁶ Het toetsen van personen is echter een gevoelig en ingrijpend proces voor betrokkenen. Gezien het grote belang dat de AFM en DNB hechten aan het behouden en verder waarborgen van zorgvuldige besluitvorming bij personentoetsingen, hebben zij deze onafhankelijke, externe commissie opdracht gegeven om onderzoek te doen naar de opzet en werkwijze bij toetsingen van bestuurders en commissarissen in de financiële sector. De commissie-Ottow concludeerde dat de AFM en DNB adequaat invulling geven aan hun wettelijke taak. Daarnaast heeft de commissie-Ottow verschillende voorstellen gedaan om het proces van de toetsingen verder te verbeteren.

De commissie-Ottow is in haar onderzoek ingegaan op de bezwaar- en beroepsmogelijkheden voor toetsingskandidaten. Zij gaf aan dat deze mogelijkheden weinig worden benut, maar betwijfelt of meer externe/onafhankelijke elementen in de bezwaarprocedure leiden tot meer bezwaren en minder ingetrokken aanvragen. In dit verband kan ook worden gewezen op de situatie in het Verenigd Koninkrijk, waar ondanks de aanwezigheid van een bezwaarcommissie met veel onafhankelijke en externe elementen niet noodzakelijkerwijs meer bezwaarprocedures worden gevoerd bij toetsingszaken.⁷ Het is volgens de commissie-Ottow dan ook niet noodzakelijk om de gehele bezwaarcommissie te laten bestaan uit externe leden. Zij concludeerde dat de bezwaar- en beroepsprocedures voldoen aan de wettelijke eisen omtrent onafhankelijkheid, waarbij zij opmerkte dat DNB in navolging van de AFM een externe voorzitter van de hoorcommissie bij toetsingsbesluiten zou kunnen benoemen. Ook achtte de commissie het van belang dat de AFM en DNB het primaire besluitvormingsproces versterken door extra elementen van onafhankelijkheid toe te voegen.⁸

3 Opvolging door DNB en de AFM

Met de opvolging van de aanbevelingen van de commissie-Ottow geven de AFM en DNB uitvoering aan de strekking van de motie-Aukje de Vries. Het gaat dan onder meer om het vergroten van de transparantie, het behouden en verder waarborgen van zorgvuldige besluitvorming, het bevorderen van de diversiteit in de financiële sector en het efficiënter en effectiever inrichten van het proces van personentoetsingen. De AFM en DNB hebben de aanbevelingen volgend uit het onderzoek van de commissie-Ottow ter harte genomen om nog beter aan hun wettelijke opdracht te kunnen

⁵ *Handelingen II 2016/17, 99, item 3, p. 22.*

⁶ Commissie-Ottow, *Externe evaluatie toetsingsproces AFM en DNB uitgevoerd door de commissie-Ottow*, december 2016. Het integrale rapport en de brief van AFM en DNB is te vinden via: www.afm.nl/nl-nl/nieuws/2016/dec/verbetering-commissie-ottow.

⁷ Commissie-Ottow, *Externe evaluatie toetsingsproces AFM en DNB uitgevoerd door de commissie-Ottow*, december 2016, p. 86.

⁸ *Idem.*

Datum 7 mei 2018
Ons kenmerk MsRn-18042977
Pagina 3 van 4

voldoen. Zo is veel aandacht besteed aan de informatieverstrekking over toetsingen en is de transparantie van het proces van besluitvorming verbeterd. Blijkens een in 2017 uitgevoerd stakeholderonderzoek van DNB zien onder toezicht staande instellingen de aangepaste werkwijze als een duidelijke verbetering van het toetsingsproces.⁹ De AFM steunt de wens van DNB om zittingen van het beroep en hoger beroep met betrekking tot aanvangs- en hertoetsingen achter gesloten deuren te laten plaatsvinden om de vertrouwelijkheid van de behandeling te waarborgen. Toenmalig minister van Financiën Dijsselbloem heeft aangegeven dit verzoek nader te onderzoeken. In de aanbiedingsbrief van het onderzoek hebben de AFM en DNB hem in meer detail geïnformeerd over de vervolgstappen.

Hieronder zijn de concrete maatregelen opgenomen die in gang zijn gezet om de invloed van externe elementen in het proces te vergroten en daarmee de zorgvuldigheid van het proces voor het uitvoeren van personentoetsingen te optimaliseren.¹⁰ Er is reeds langere tijd sprake van een organisatorische scheiding tussen de behandeling van het primaire besluit en het bezwaar. Een bezwaar bij de AFM en DNB wordt namelijk behandeld door personen die niet bij de totstandkoming van het oorspronkelijke besluit betrokken zijn geweest. Daarnaast werken de AFM en DNB momenteel hard aan het betrekken van meer externe expertise in het toetsingsproces. Daartoe zijn diverse pilots gestart, die onder andere betrekking hebben op het aanstellen van externe deskundigen en het gezamenlijk benoemen van een vertrouwenspersoon. Na verloop van tijd zullen de opgedane ervaringen worden geëvalueerd.

Externe deskundigen

Externe deskundigen kunnen vanuit hun bestuurlijke ervaring en inhoudelijke expertise een bijdrage leveren aan de oordeelsvorming rondom de toetsing. De AFM en DNB hebben nadere details uitgewerkt voor de specifieke rol, werkzaamheden en verantwoordelijkheden van de externe deskundigen. De externe deskundigen zullen worden ingeschakeld bij de meest complexe toetsingen. In zo'n geval krijgt een externe deskundige het volledige dossier en maakt hij/zij deel uit van het team dat de toetsing uitvoert, inclusief een zwaarwegende rol bij de oordeelsvorming. Bij toetsingen die geheel 'op papier' worden uitgevoerd, beoordelen de externe deskundigen een representatieve selectie van afgeronde papieren toetsingen op zowel het afgegeven oordeel als het gevolgde proces. Bovendien kunnen de externe deskundigen gevraagd en ongevraagd adviseren over mogelijke verbeteringen in het proces. De brancheverenigingen zijn aangeschreven en gevraagd met suggesties voor adequate personen te komen. Zowel AFM als DNB hebben mede op basis daarvan een short list gemaakt. Er zijn reeds geschikte externe deskundigen benaderd met wie concrete afspraken worden gemaakt.

Externe vertrouwenspersoon

Verder zullen de AFM en DNB een externe vertrouwenspersoon instellen, tot wie de kandidaat zich kan wenden over diens bejegening gedurende het toetsingsproces. Deze persoon heeft een bemiddelende rol door hoor- en wederhoortoe te passen en (verdere) escalatie te voorkomen, werkt zelfstandig en vertrouwelijk, en kan nieuwe voorstellen doen om de samenwerking en het proces te verbeteren en de verhoudingen te herstellen. De vertrouwenspersoon zal dus een rol krijgen in het geval van een conflict over de benaderingswijze en de communicatie tijdens het toetsingsproces.

⁹ DNB Stakeholderonderzoek 2017, te raadplegen via www.dnb.nl/binaries/Uitkomsten%20stakeholderonderzoek%20DNB%202017_tcm46-374330.pdf?2018040415.

¹⁰ Zie ook het overzicht van recent doorgevoerde verbeteringen op de website: www.afm.nl/nl-nl/nieuws/2016/dec/verbetering-commissie-ottow

Datum 7 mei 2018
Ons kenmerk MsRn-18042977
Pagina 4 van 4

Onafhankelijke voorzitter

Eveneens wordt voorzien in een externe voorzitter van de hoorcommissie in het geval van een bezwaar bij toetsingsbesluiten bij DNB. De AFM kent al een dergelijke onafhankelijke voorzitter voor haar hoorcommissie in de bezwaarfase. De commissie-Ottow constateert in haar evaluatie dat de ervaringen bij de AFM met deze externe voorzitter positief zijn: de externe voorzitter kan als onafhankelijke deskundige het proces bijsturen en kan een duidelijke rol spelen bij het toelichten en verduidelijken van de gang van zaken.

De AFM en DNB zijn van oordeel dat met de implementatie van de bovengenoemde aanbevelingen van de commissie-Ottow recht wordt gedaan aan de strekking en het doel van de motie-De Vries. Deze motie heeft namelijk ten doel om meer externen met een inhoudelijke rol te betrekken bij de toetsingsprocedure; betrokkenheid van externen (in de bezwaarfase) zou moeten bijdragen aan een voldoende zelfkritische blik op de besluitvorming. Dit wordt echter niet enkel gerealiseerd met aanpassingen in de bezwaarprocedure, zoals de motie-De Vries lijkt te beogen. Een zelfkritische blik op de besluitvorming wordt eveneens - of nog beter - gediend met maatregelen die hun werking al hebben bij het primaire toetsingsproces door de toezichhouder in de primaire fase van besluitvorming. In dat kader verwijzen wij naar het aantrekken van externe deskundigen en het instellen van een vertrouwenspersoon, zoals hierboven beschreven.

Vanzelfsprekend wordt voor de geschiktheidstoetsingen op grond van de Wta aangesloten bij de AFM-brede maatregelen die naar aanleiding van het rapport van de commissie-Ottow worden genomen. Verder is er in het feedback statement op de website van de AFM nadere toelichting gegeven op welke wijze de AFM een zorgvuldig proces waarborgt.¹¹

4 Tot slot

Wij hebben u met deze brief geïnformeerd over de uitvoering van de motie-De Vries in samenhang met de opvolging van de aanbevelingen volgend uit het onderzoek van de commissie-Ottow. De AFM en DNB werken aan het behouden en verder waarborgen van zorgvuldige besluitvorming bij personentoetsingen die zij op grond van de verschillende wettelijke kaders verrichten.

Vanzelfsprekend zijn de AFM en DNB indien gewenst graag bereid tot het geven van een nadere toelichting.

Hoogachtend,
Autoriteit Financiële Markten

De Nederlandsche Bank N.V.

¹¹ Zie hoofdstuk 8 uit het feedback statement, te bereiken via www.afm.nl/nl-nl/professionals/nieuws/2017/nov/beleidsregel-geschiktheid-oob